

Vraag Wijzer

Waarderende gespreksvoering binnen het HPG

COLOFON

De Vraag Wijzer is ontwikkeld door De Stichting Het Zelfstandig Gymnasium in samenwerking met Take a Step.

Stichting Het Zelfstandig Gymnasium (SHZG)

Het HPG is een ontwikkelingstraject voor leerlingen van de bovenbouw. Met het programma verdiepen leerlingen zich in een persoonlijk gekozen onderwerp, ontwikkelen zij zich op hun eigen manier in een aantal competenties en leren zij zichzelf beter kennen.

Meer informatie:
hpg.gymnasia.nl
hpg@gymnasia.nl
www.gymnasia.nl

VRAGEN VOOR de school

Vragen bij de start van het HPG

.....

DE OPBRENGST VASTSTELLEN

Waarom vind je het belangrijk om aan het HPG deel te nemen als school?

Wat hoop je dat het HPG de school brengt?

Wat hoop je dat deelname aan het HPG de leerling brengt?

Wanneer is het HPG voor jou een succes? Waar zou je dit succes aan af moeten kunnen lezen?

VRAGEN VOOR de school

Vragen bij de start van het HPG

.....

DE ORGANISATIE VAN HET HPG VORMGEVEN

Hoe faciliteer je als school de coördinator en de begeleiders? Hoeveel uren en ondersteuning hebben zij nodig om HPG goed te kunnen invullen?

Hoe blijf je als schoolleiding betrokken bij HPG?

Hoe faciliteer je leerlingen om aan het HPG te werken, ook tijdens lesuren?

Hoe besteed je aandacht aan de bekendheid van het HPG bij collega's, leerlingen en ouders?

VRAGEN VOOR de school

Vragen bij de start van het HPG

.....

JOUW EIGEN ROL ALS BEGELEIDER ONDERZOEKEN

Waarom lever je graag een bijdrage aan het HPG?

Welke rol zie je voor jezelf bij de totstandkoming en begeleiding van het HPG?

Welke talenten en/of kwaliteiten wil je inzetten binnen het HPG?

Waarop denk je jezelf te kunnen ontwikkelen binnen de begeleiding van het HPG? Wie of wat zou je daarbij kunnen helpen?

VRAGEN VOOR de school

Vragen bij de start van het HPG

.....

DE INVULLING VAN HET HPG BEPALEN

Welke leerlingen hoop je te bereiken met het HPG?
Waarom juist deze leerlingen?

Mogen alle leerlingen zich in principe opgeven voor het HPG, of wil je het HPG voor een selecte groep openstellen?

Over welke kwaliteiten moet een begeleider beschikken om een leerling goed te kunnen begeleiden binnen het HPG? Welke collega's beschikken over deze kwaliteiten? Voor welke collega's zou het begeleiden van een HPG leerling een mooie ontwikkelkans zijn?

Hoe ziet een goede start van het HPG er voor jou uit binnen de school? Hoe worden de deelnemers gevonden en geselecteerd? Hoe bereidt een leerling zich optimaal voor op een deelname aan het HPG?

VRAGEN VOOR de school

Vragen ter evaluatie van het HPG

.....

DE OPBRENGST VASTSTELLEN

Wat heeft het HPG-traject de deelnemers opgeleverd?
Welke aspecten van het traject hebben daar een
belangrijke bijdrage aan geleverd?

Waar ben je echt trots op (of tevreden over)?
En waarom juist daarop?

Welke opbrengsten en/of bijvangsten kun je verder nog
benoemen?

Wat heeft je verrast? Met welke uitkomsten ben je
minder blij? Welke opbrengsten verwachtte je vooraf
wel te zien, maar zijn in de praktijk uitgebleven?
Wat kan dit verklaren?

VRAGEN VOOR de school

Vragen ter evaluatie van het HPG

.....

DE ORGANISATIE VAN HET HPG VORMGEVEN

Waar zijn we als HPG-team tevreden over in hoe het programma gedraaid heeft afgelopen schooljaar? Wat heeft hier een bijdrage aan geleverd?

Wat zouden we komend jaar anders willen invullen en waarom? Hoe zouden we dit willen aanpakken? Wat hebben we daarvoor nodig?

Wat zouden we van andere HPG-scholen willen leren? En wat kunnen zij van ons leren?

VRAGEN VOOR de school

Vragen ter evaluatie van het HPG

.....

DE ROL VAN DE BEGELEIDER ONDERZOEKEN

Wanneer had je het gevoel het meest van toegevoegde waarde te zijn voor het leerproces van de leerling? Geef hier een paar concrete voorbeelden van...

Wat leert dit je over het begeleiden van een HPG-leerling? In welk opzicht is deze rol anders dan die van docent of mentor?

Wat vond je lastig in de begeleiding van het HPG-traject? Hoe ben je hiermee omgegaan? Hoe zou je hier in het vervolg mee om willen gaan?

VRAGEN VOOR de school

Vragen ter evaluatie van het HPG

.....

OVER HET VERVOLG NADENKEN

Wat is er echt goed gegaan in de vorige jaargang van het HPG? Wat heeft hier een bijdrage aan geleverd?

Welke succesfactoren kun je benoemen? Wat wil je zeker behouden richting de toekomst?

Welke wensen of ambities heb je voor de volgende ambities? Wat zou je graag nog verder versterken?

Wat zou je de volgende keer graag anders doen en waarom? Hoe zou je dit concreet vorm kunnen geven?

VRAGEN VOOR de begeleider

Vragen voor het begin van het traject met de leerling

TOT EEN PROJECT KOMEN

Waar houd je je buiten school graag mee bezig? Welke hobby's of interesses heb je? Wat vind je daar zo leuk aan?

Welke vakken, activiteiten of onderwerpen spreken je aan op school? Wat vind je daar leuk aan?

In welke context, of bij wat voor activiteiten ben jij echt in je element? En waarom juist daar?

Waar ben je goed in? Of waar vinden anderen je goed in? Wat maakt dat voor jou bijzonder?

Hoe zou je een beter beeld kunnen krijgen van het onderwerp en/of project dat je binnen het HPG op zou willen pakken? Wie of wat zou je daarbij kunnen helpen? Wat kan ik daar voor je in betekenen?

VRAGEN VOOR de begeleider

Vragen voor het begin van het traject met de leerling

.....

EEN AANSTEKELIJK DOEL FORMULEREN

Wat spreekt je zo aan in dit onderwerp?

Waarom zou je juist graag met project x aan de slag willen?

Wat weet je al van dat onderwerp af? Welke kennis of ervaring neem je mee het project in?

Wat zou je graag willen leren van dit project?
Waar daagt het project je op uit?

Wat zou voor jou een mooie (leer) opbrengst zijn?
Wanneer is het project een succes? Hoe ziet dat succes eruit?

Hoe kan je de competenties hieraan verbinden?
Waar zie je mogelijkheden om je te ontwikkelen op de verschillende competenties binnen je project?

Welke zelfgekozen competentie zou je willen ontwikkelen in jouw HPG-traject?

Welke buitenstaander/expert zou je kunnen betrekken bij je project? Wie zou jou feedback kunnen geven, tussentijds en aan het einde van je project?

VRAGEN VOOR de begeleider

Vragen voor het begin van het traject met de leerling

.....

DE OPBRENGST VASTSTELLEN

Waarom wil je graag deelnemen aan het HPG?

Wat hoop je dat de deelname je oplevert? Waarom is dat belangrijk voor je?

Wat zou voor jou een mooie opbrengst zijn van je deelname aan het HGP?

VRAGEN VOOR de begeleider

Vragen voor het begin van het traject met de leerling

HET ONTWIKKELEN VAN DE COMPETENTIES

Hoe beoordeel je jezelf op dit moment op competentie (x)? Wat heb je al geleerd op dit vlak?

Kun je een situatie noemen waarin je merkte dat je op deze competentie bent gegroeid? Waaraan merkte je dat?

Waar vind je jezelf als het gaat over competentie (x) al goed in?

Waar zie je nog ontwikkelruimte voor jezelf op competentie (x)? Wat maakt het voor jou belangrijk of de moeite waard om daar stappen op te zetten? Van wie of wat zou je op dat gebied iets kunnen leren denk je? Wat zou daar een eerste stap in kunnen zijn?

VRAGEN VOOR de begeleider

Vragen voor het begin van het traject met de leerling

TOT ACTIE KOMEN

Wat gaat nu je eerste stap zijn na dit gesprek?

Gaat het lukken om die stap zelf te zetten of kan je wel wat hulp gebruiken? Zo ja, aan wie of wat zit je dan te denken?

Welke acties ga je concreet ondernemen? Hoe zorg je dat je hier voldoende tijd en ruimte voor hebt (of maakt)?

Op welke termijn wil je een volgende afspraak maken?

VRAGEN VOOR de begeleider

Vragen voor tijdens het proces

.....

MOTIVATIE VERHOGEN

Klopt het dat je op het moment wat minder gemotiveerd bent voor je project (of het HPG)?
Waar heeft dit mee te maken denk je?

Wat zou je motivatie weer kunnen doen toenemen?

Wat maakt het traject weer leuk en/of de moeite waard?

Waar was het je in het begin ook al weer om te doen?
Wat wilde je leren, maken, ervaren... etc. ?

Welke stappen heb je in dat proces sinds de start al gezet?

Wat is er nu nog nodig om het tot een goed eind-
resultaat te brengen?

Wat zou je daar op korte termijn al aan kunnen
oppakken?

VRAGEN VOOR de begeleider

Vragen voor tijdens het proces

.....

EXPLICIET AANDACHT BESTEDEN AAN HET LEERPROCES

Wat heb je de afgelopen periode geleerd? Over jezelf?
Of over het onderwerp...

Waar ben je slimmer, beter of handiger in geworden?
Waar merk je dat aan?

Wat kan je nu beter dan sinds de start van het traject?
Wat gaat je makkelijker af?

Waar ben je trots op? Waarom juist daarop?

Kun je een concreet voorbeeld geven van een moment,
persoon of activiteit binnen jouw traject waarvan je
echt iets geleerd hebt?

- Waarom kies je dit voorbeeld?
- Wat heb je geleerd?
- Hoe heb je dit geleerd?
- Wat zegt dit over hoe jij het meest prettig nieuwe dingen leert?

Pak je dingen nu anders aan dan aan het begin van het
traject? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?

VRAGEN VOOR de begeleider

Vragen voor tijdens het proces

.....

DE VERBINDING TUSSEN HET PROJECT EN DE COMPETENTIES ONDERZOEKEN

Welke competenties heb je de afgelopen tijd in kunnen zetten tijdens het werken aan jouw HPG-project?

Hoe heb je deze competenties ingezet?

Wat ging je daarbij makkelijk af? Wat vond je lastiger?

Op welke competenties ben je de afgelopen periode beter geworden voor je gevoel? Wat doe je nu anders dan een paar maanden terug? Zie je dat ook op andere plekken buiten het HPG terug?

Welke competenties zijn nog niet echt aangesproken binnen jouw HPG-project tot dusver?

Hoe zou je daar de komende tijd wel ruimte voor kunnen creëren of mee aan de slag kunnen gaan? Zie je buiten je HPG-project al wel plekken waarin je deze competenties gebruikt?

Welke stappen heb je gezet om je zelfgekozen competentie te ontwikkelen? Wat zou je hier nog meer in willen leren? Welke mogelijkheden zie je daarvoor binnen je HPG-project?

VRAGEN VOOR de begeleider

Vragen voor tijdens het proces

.....

TALENTEN IN KAART BRENGEN

Wat vind je jouw positieve eigenschappen? Hoe komen deze binnen je project tot uiting? Kun je daar een concreet voorbeeld van geven...

Waar krijg je van anderen complimenten over?

Wanneer (in welke situaties) ben je het meest in je element?

Waar heb je de afgelopen maanden echt plezier aan beleefd? Waarom juist daaraan?

Wat gaat je makkelijk af binnen het HPG-traject en daarbuiten?

Wat zeggen de antwoorden op de bovenstaande vragen over waar jouw kwaliteiten of talenten liggen?

VRAGEN VOOR de begeleider

Vragen voor tijdens het proces

.....

ONTWIKKELRUIMTE OPZOEKEN

Waar krijg je van anderen weleens feedback op?
Waarom denk je dat je juist daar feedback op krijgt?

Wat vind je moeilijk binnen je project of het bredere
leerproces binnen het HPG?

Waar zou je (nog) beter in willen worden? Waarom is
dat belangrijk voor je? Hoe zou het eruit zien als je daar
(een beetje) beter in geworden bent? Wat doe je dan
anders? Wat is het effect daarvan?

VRAGEN VOOR DE honourscommissie

Vragen om jezelf te stellen over de afronding

JE VISIE OP DE AFRONDING ONDERZOEKEN

Wat hoop je dat het portfolio honoursgesprek de leerling brengt?

Wanneer is de honoursdag voor jou een succes?

Wanneer heb je het goed gedaan als honourscommissielid?

Waar kijk je naar uit binnen het afrondingsproces?

Wat vind je lastig als het gaat om de beoordeling van het portfolio?

Hoe zou je hier mee om kunnen gaan?

Waar wil je zelf op letten tijdens het honoursgesprek? (bijvoorbeeld mooie open vragen stellen, de leerling veel aan het woord laten, een informatief compliment geven)

VRAGEN VOOR DE honourscommissie

Vragen om jezelf te stellen over de afronding

HET GESPREK MET EEN LEERLING VOORBEREIDEN

Wat valt je in het algemeen op als je naar de stukken kijkt die je van de leerling aangeleverd hebt gekregen?

Wat kan je waarderen? Waar ben je over te spreken?
En waarom ben je juist daar positief over?

Wat ontbreekt nog? Waar zou je graag mee over willen weten? Waar heb je vragen over?

Wat lijkt de leerling lastiger af te gaan? Waar heeft hij/zij nog moeite mee? Waar kan de leerling zich nog verder op ontwikkelen?

Welk compliment wil je de leerling in ieder geval geven?

Welke vragen wil je stellen om reflectie tot stand te brengen?

VRAGEN VOOR DE honourscommissie

Vragen om een leerling te stellen tijdens het honours-
gesprek

Globaal terugblikken op het HPG

Waarom heb je voor dit onderwerp en/of dit project
gekozen?

Wat vond je uiteindelijk het meest interessant en/of
leuk aan jouw HPG-traject?

Waar ben je het meest trots op als je nu terugkijkt op
jouw HPG-traject? En waarom juist daar op?

Wat zijn de belangrijkste dingen die je geleerd hebt
dankzij je deelname aan het HPG? Wat heeft hier aan
bijgedragen?

Wat heb je ontdekt tijdens het HPG over waar je goed
in bent en/of plezier aan beleeft?

VRAGEN VOOR DE honourscommissie

Vragen om een leerling te stellen tijdens het honours-
gesprek

.....

EÉN OF MEERDERE SUCCESERVARINGEN UITDIEPEN

Op welk moment, activiteit en/of welke situatie
tijdens het HPG-traject kijk je met name positief terug?
Waarom kijk je juist daar zo positief op terug?

Wat deed je zelf in deze situatie? Wat was het effect
daarvan?

Wat deed de ander(-en)?

Wat in de context leverde een positieve bijdrage?

Welke talenten heb je ingezet?

Wat heb je van deze succeservaring geleerd richting de
toekomst?

VRAGEN VOOR DE honourscommissie

Vragen om een leerling te stellen tijdens het honours-
gesprek

.....

HET LEERPROCES OP DE COMPETENTIES IN KAART BRENGEN

Als je terugkijkt naar het begin van het traject, waar vind je dan dat je aan toen stond op competentie x? Wat kon je toen eigenlijk dus al goed? En, wat vond je toen nog lastig?

Welke stappen heb je de afgelopen periode op competentie x gezet? Waar ben je dus beter in geworden? Wat is het positieve effect hiervan (voor jezelf en voor anderen)?

Kun je een concreet voorbeeld geven van een situatie waarin het je lukte om competentie x effectief in te zetten? Waarom werkte het daar?

Als je nog één volgende stap voor jezelf zou mogen bedenken op competentie x, wat zou dat dan zijn? Waar zie je nog ruimte voor jezelf om op competentie x verder te groeien richting de toekomst?

Welke feedback en/of tips heb je gekregen van je begeleider of andere mensen in je omgeving tijdens het proces om stappen te zetten op competentie x? Wat vond je hiervan waardevol? Waar kon je iets mee? Hoe heb je dit tijdens jouw HPG of daarbuiten proberen toe te passen?

ALGEMENE gesprekstechnieken

EEN INFORMATIEF COMPLIMENT GEVEN

We geven vaak onbedoeld vrij ‘lege’ complimenten. Daarmee bedoelen we dat ze weinig sturingsinformatie bevatten. Een goed *informatief compliment* bevat de volgende elementen:

Geef terug wat je de leerling hebt zien doen, horen zeggen of wat je in zijn of haar reflectie (of andere stukken) hebt gelezen.

Geef aan wat in jouw optiek het – positieve – effect daarvan was.

Geef aan waarom je juist daar zo enthousiast over bent.

En, wat dit voorbeeld in jouw optiek zegt over waar de leerling goed in is en/of plezier aan beleeft.

Complimenten gericht op de strategie (hoe een leerling iets aangepakt heeft) leveren over het algemeen krachtigere leerprocessen op dan complimenten enkel gericht op de persoon (je bent zo goed) of het eindresultaat (wat een mooi product).

ALGEMENE gesprekstechnieken

OPEN, ONDERZOEKENDE VRAGEN STELLEN

Het helpt om in gesprek zoveel mogelijk open, onderzoekende vragen te stellen. Open vragen zetten de leerling het meest aan tot nadenken. De leerling moet aan het werk in het gesprek. Gesloten vragen maken het de leerling te makkelijk (een simpel ja of nee is vaak voldoende om de vraag te beantwoorden) en suggestieve vragen sturen de leerling teveel in zijn of haar beantwoording.

Tip: Pas op met oordelen, meningen en adviezen. Ze sluipen vaak onbewust zo in het gesprek, maar hier gaat je gesprekspartner het liefst tegen in de verdediging. En dat staat leren in de weg.

ALGEMENE gesprekstechnieken

ACTIEF LUISTEREN

Waar het stellen van mooie open vragen al een kunst is, is goed luisteren ook een belangrijke vaardigheid. Door te snel zelf met oplossingen te komen of ideeën in de groep te gooien, krijgt de leerling niet de kans om zelf tot een inzicht of aanpak te komen. Soms is goed luisteren en samenvatten wat je de leerling hoort zeggen al voldoende om reflectie tot stand te brengen en de leerling weer een stap verder te brengen in zijn/haar leerproces.

